تکمیلی

۱۱ کشور جهان در فهرست گردشگری «گورستان‌گردی»

قبرستان‌های پرلاشز فرانسه، رکولتابوئنوس‌آیرس در آرژانتین، مری در رومانی، فارستلاون در لس‌آنجلس کالیفرنیا، سنت لوئیس نیواورلئان لوئیزیانا، سوسوکوتلن در اوآخاکای مکزیک، کوه ابورن در کمبریج ماساچوست، اولسانی در پراگ جمهوری چک، لون‌فر در پرتلند اورگان، گرین‌وود بروکلین نیویورک، نوودویچی در روسیه وهای‌گیت در لندن از جمله گورستان‌های دیدنی در جهان است که امروز به عنوان «گورستان‌گردی» سالانه مورد بازدید گردشگران قرار می‌گیرد؛ چنان‌که سالانه از گورستان پرلاشز فرانسه دو میلیون نفر بازدید می‌کنند، این گفتمان اولیه سیدعلی معرک‌نژاد، مدیر مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت‌فولاد اصفهان در گفت‌وگو با خبرنگار جام‌جم است.

وی می‌گوید: با وجود این‌که ایران ظرفیت «گردشگری گورستان» دارد، اما تاکنون به دیده یک جاذبه دیدنی معنوی به آن بها داده نشده و بسیاری از گورستان‌های تاریخی و دیدنی یا از بی‌توجهی تخریب شده یا همچنان مورد بی‌مهری قرار می‌گیرد،؛ حال آن‌که کشورهایی که چنان پتانسیلی دارند بسیار جلوتر از کشور ما قرار داشته و درآمدزایی خوبی دارند؛ در حالی که شهرهایی همچون مشهد، اصفهان، شیراز و یزد گورستان‌های دیدنی دارد که می‌تواند جاذبه‌ای در کنار سایر ظرفیت‌های گردشگری آنها باشد. ما باید این گورستان‌های تاریخی را به مردم ایران و جهان معرفی کنیم؛ زیرا معرفی آنها به منزله معرفی هویت و تاریخ و فرهنگ خودمان است. تخت‌فولاد اصفهان هم شامل گنجینه‌ای باارزش و تاریخی از تکایا، سنگ‌نوشته‌ها و بناهای تاریخی به‌جای مانده از قرون گذشته این شهر است که باید تمام تلاش خود را برای حفظ این آثار به‌کار بندیم.

دست سرباز هخامنشی به جایگاه اصلی خود بازگشت

مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید از پیوند قطعه‌ای از دست یک سرباز هخامنشی، پس از گذشت چند دهه در محل پیکره اصلی خود خبر داد. حمید فدایی با اعلام این خبر گفت: با فراهم آوردن امکان حفاظت بهتر از این نقش برجسته، از طریق طراحی و نصب حفاظ شیشه‌ای در مقابل جداره‌های تاریخی درگاه یادشده، امکان نصب مجدد قطعه‌سنگی جداشده در مکان خود فراهم شد. او ادامه داد: پیکر این نیزه‌دار هخامنشی نقش برجسته بر دیوار درگاه کاخ ملکه که امروزه در یکی از ورودی‌های موزه تخت جمشید قرار دارد، از دهه ۴۰ خورشیدی از محل خود جدا شده بود و برای سال‌های متمادی در گنجینه موزه تخت جمشید نگهداری می‌شد.

به گفته فدایی، این عملیات که با پاک‌سازی سطوح تزیینی درگاه ورودی همراه بود توسط واحد حفاظت و مرمت تخت جمشید و با همکاری و نظارت مدیریت موزه تخت جمشید به انجام رسید. /جام جم دیلی

این گورستان بزرگ و تاریخی می‌تواند به یکی از جاذبه‌های گردشگری مهم اصفهان و ایران تبدیل شود و گردشگرانی از سراسر ایران و جهان را به سوی خود جذب کند، اما تا آن زمان راهی در پیش است

تخت فولاد اصفهان، بزرگ‌ترین سایت موزه گردشگری گورستان کشور می شود

به تماشای وادی السلام ثانی

نفیسه راهداری

جام جم اصفهان

اینجا اصفهان است، پایتخت زیباترین معماری‌های جهان؛ سرزمین وادی السلام ثانی؛ سرزمین تخت فولاد؛ سرزمین عارفان و دانشمندان خفته در خاک؛ خفتگان بیدار که هنوز در سکوت شبانه و خنکای گرگ و میش صبحگاهی، نوای حزن انگیز «العفو العفو چله نشینی‌های‌شان» از تکایا و مقبره‌ها به گوش می رسد؛ مقبره‌های تخت فولاد؛ از سید رحیم اصفهانی که نغمات ملکوتی‌اش روح خاکیان را به افلاک پرواز می دهد گرفته تا شب زنده داری‌های رمضانیه میر ابوالقاسم فندرسکی در کنار شاگردانش.

اینجا تخت فولاد است؛ یک گورستان بزرگ قدیمی، یک گورستان که باید دیده شود؛ باید بیاید در فهرست جاذبه‌های شهر؛ جاذبه‌های مذهبی- فرهنگی اصفهان؛ مثل گورستان‌های همه دنیا؛ گورستان‌هایی که بخش مهم و جدا ناشدنی از تاریخ و فرهنگ جوامع به‌شمار می روند و در برخی کشورها به عنوان یکی از مقاصد بارز گردشگری مطرح هستند و هرساله گردشگران بسیاری را به سوی خود می کشانند.

یکی از جاذبه‌های گردشگری در جهان گورستان گردی است که در بسیاری از کشورها به‌عنوان یک قطب دیدنی مطرح بوده و سالانه میلیون‌ها بازدیدکننده دارد و ایران هم با گورستان‌های چند هزارساله می تواند در فهرست این اماکن دیدنی جهانی قرار گیرد

اینجا تخت فولاد اصفهان است؛ یکی از بزرگ‌ترین و قدیمی ترین گورستان‌های ایران که قداست مذهبی و معنوی‌اش موجب شده آن را در کنار قبرستان بقیع در مدینه منوره، قبرستان ابوطالب در مکه مکرمه و وادی السلام در نجف اشرف از مهم ترین و متبرک‌ترین مراقد جهان اسلام به شمار آورند.

این مجموعه بی نظیر را می‌توان بخشی از تاریخ گذشته ایران و آینه تمام نمای فرهنگ و هنر ایرانی-اسلامی دانست به‌خصوص از سال ۱۳۷۵ که به شماره ۱۷۳۵ در فهرست آثار ملی به ثبت رسید.

در تخت فولاد که به وادی السلام ثانی هم شهره است؛ حدود صدهزار قطعه قبر جای گرفته که ۸۵۰ قطعه آن متعلق به ۸۵۰ فقیه و مجتهد است و بقیه، قبور ۲۳۰ شاعر، ۲۰ حکیم و فیلسوف، ۱۲۰ هنرمند، ۱۵ منجم و ریاضیدان، ۷۵ دانشمند، ۲۰ زن مشهور، ۵۵ نویسنده و روزنامه نگار و ۶۵ سیاستمدار و صنعتگر، ۱۰ نیکوکار و ۷۴۰۰ شهید است.

همچنین گفته می شود بیش از ۵۴ تکیه و آرامگاه اشخاص ویژه و معاصر در تخت فولاد اصفهان وجود دارد که ۱۹ مورد آن ثبت آثار ملی شده است و نیز ۲۶۵۰ جلد کتاب از آثار مکتوب مشاهیر آرمیده در آنجا به جای مانده که گنجینه زرینی از معرفت برای نسل آینده است.

همه اینها خود دلیلی است بر این‌که می توان تخت فولاد را یک گنجینه مذهبی و یک گالری روباز هنری - فرهنگی از نسل‌های پیشین برای مردمان حال و آینده دانست.

تخریب تخت‌فولاد در حکومت ظل‌السلطان

البته تخت فولاد گذشته با تخت فولاد کنونی تفاوت‌های زیادی داشته و وسعت و جذابیت‌های بصری آن بیش از وضعیت کنونی بوده که در زمان‌های مختلف دستخوش تغییر و تخریب قرار گرفته است. اوج این تخریب‌ها در عهد حکومت ظل‌السلطان، فرزند ناصرالدین شاه بر اصفهان رخ داد و وی بسیاری از بناهای صفوی تخت فولاد را به عمد تخریب کرد.

حالا از مجموعه صد هکتاری تخت فولاد دیروزی، حدود ۷۵ هکتار آن به جای مانده که با پیدایش بلدیه‌ها در صد سال گذشته بازسازی‌های مختلفی بر این مکان‌های مقدس و تکایا انجام شده‌است.

آنچه امروز به عنوان آثار دیدنی به جای مانده، بازمانده‌ای است که از دست ظل‌السلطان جان سالم به دربرده است. گفته شده دفن و خاکسپاری اموات در چهار دهه پیش هم در این مکان انجام می شده تا این‌که از سال ۱۳۶۳ دفن اموات به غیر از شهدای جنگ ایران و عراق در این قبرستان متوقف و مدتی پس از آن جنوب تکیه لسان‌الارض به نام «تکیه شهدا» نامیده شد و قبرستان جدید شهر به باغ رضوان منتقل گردید. از آن زمان تاکنون فقط شهدا و برخی بزرگان شهر اصفهان توانسته اند افتخار همجواری با آرمیدگان وادی السلام ثانی را داشته باشند.

علی معرک نژاد، مدیر مجموعه فرهنگی-مذهبی تخت فولاد اصفهان در خصوص این مجموعه به ما می‌گوید: تخت فولاد فقط یک قبرستان نبوده و در زمان‌های قدیم یک محل عبادت و آموزش به‌خصوص خطاطی و همچنین محل تجمع و تفریح مردم بوده، حتی در دوره صفویان و بعد از آن، این مکان محلی برای تجمع دراویش بوده و خانقاهی هم در آن احداث کرده بودند که با نام آرامگاه بابا رکن‌الدین شناخته می‌شده‌است. پل خواجوی امروزی هم محلی برای رفت و آمد و زیارت قبور بوده است، چنان‌که پل خواجو را پل «بابا رکن الدین» هم می گفته اند و روایتی نقل شده که شیرهای سنگی پل خواجو در تخریب‌های احداث خیابان فیض و تخریب قبور به این مکان منتقل شده‌است.

همه هستند

یکی از ویژگی‌های بارز تخت فولاد علاوه‌بر نوع معماری و هنر به‌کاررفته در بناها و قبور، تنوع آدم‌های خاک‌شده‌است؛ افرادی متنوع در نظرات، ایده‌ها و سلیقه‌ها، چنان‌که استاد جلال تاج، پرچمدار مکتب موسیقی و آیت‌ا... درچه‌ای، از بزرگان مذهبی هر دو در این وادی به خاک سپرده شده‌اند.

مدیر مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت فولاد اصفهان درخصوص نحوه شناسایی افراد مدفون در تخت فولاد می‌گوید: سیره زندگی بسیاری از مشاهیر این مجموعه یا سینه‌به‌سینه نقل شده یا از کتاب‌ها، منابع اصلی و نقل قول شخصیت‌هایی همچون میرزاحسن‌خان جابری و مصلح‌الدین مهدوی بوده یا از افراد موثق صورت‌گرفته‌است، چنان‌که حدود ۱۴۰۰ داستان و روایت از درگذشتگان تخت فولاد به‌جای‌مانده و اخیرا نیز پروژه‌ای با عنوان تاریخ شفاهی تخت فولاد تدوین شده که همه روایت‌های آن به نقل از شخصیت‌های بزرگ است که ۵۰درصد نقل‌ها منبع موثق قوی دارد.

سایت موزه گردشگری گورستان کشور

شکی نیست که این گورستان بزرگ و تاریخی می‌تواند به یکی از جاذبه‌های گردشگری مهم اصفهان و ایران تبدیل شود و گردشگرانی از سراسر ایران و جهان را به سوی خود جذب کند، اما تا آن زمان راهی در پیش است؛ راهی که مدیر مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت فولاد اصفهان درباره‌اش به ما می‌گوید: مسیر دستیابی به اهداف مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت فولاد را در اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت و در چهار مرحله احیاء و آفرینش، حفظ و مراقبت، پویاسازی و برندسازی تعریف کرده‌ایم که این برنامه‌های مدون با جلسات و ارائه برنامه‌های راهبری از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات با همه ذی‌نفعان تخت فولاد اعم از مذهبی، فرهنگی، شاعران، نویسندگان و ... بوده و حدود ۱۴۸۰ ایده پروژه شناسایی و نگاشته‌شده که یکی‌یکی براساس برنامه راهبرد عملیاتی اجرایی می‌شود.

معرک‌نژاد می‌گوید: از سال ۱۳۹۵ سیاست محوری این مجموعه بر ارتقا و تبدیل به باشکوه‌ترین و بهترین سایت موزه گردشگری گورستان کشور با رویکرد معنوی قرار گرفت که پیرو این سیاست درحال‌حاضر سایت موزه تخت فولاد شامل کاروانسرا، مدرسه، مسجد، چله‌خانه، تکایا، آب‌انبار و شماری از سنگ‌مزارهای ارزشمند است که هر سال پذیرای بازدیدکنندگانی از گروه‌های مختلف است.

مدیر مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت فولاد اصفهان می‌گوید همین حالا هم تورهای گردشگری ویژه مهمانان خارجی برای تخت فولاد داریم که مورد استقبال واقع‌شده؛ البته معمولا در ابتدای امر گردشگران تمایلی برای دیدن گورستان تخت فولاد ندارند، اما به محض ورود ساعت‌ها وقت خود را به دیدن جاذبه‌های تاریخی معنوی آن صرف می‌کنند.

به گفته وی، تعداد بازدیدکنندگان داخلی هم طی چهار سال گذشته ده‌ها هزار نفر و در قالب میانگین ۲۳۰ گروه مختلف بازدیدکننده بوده که اوج بازدیدها از سال ۹۵ تاکنون، در سال ۹۷ با ۱۳ هزار بازدیدکننده در قالب بیش از ۴۰۰ گروه بازدیدکننده بوده‌است.

افزایش بودجه احیای تخت فولاد

مدیر مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت فولاد اصفهان، سایت تاریخی و فرهنگی، کتابخانه تخصصی با موضوع تخت فولاد، کتب تاریخی، رجال‌شناسی، معماری و ...، انتشارات شامل دانشنامه تخت فولاد در چهار جلد، نرم‌افزار مطالعات تخت فولاد، سایت تخت فولاد، اپلیکیشن، بروشورهای متعدد آشنایی با تخت فولاد، بروشور و نقشه گردشگری آرامستان تخت فولاد با تصاویر رنگی به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی را مقدمه‌ای برای شناساندن و رسیدن به گردشگری گورستان برای توریست‌های خارجی و گردشگران داخلی توسط مدیریت آرامستان تخت فولاد اصفهان برشمرده و می‌گوید: اکنون تخت فولاد اصفهان بیش از پیش مورد توجه مسؤولان در مدیریت شهری و نیز میراث‌فرهنگی و موسسات فرهنگی و مردم‌نهاد قرار گرفته‌است و این در حالی است که بودجه ۳۵۰ میلیون تومانی سال ۹۵ تخت فولاد در سال ۹۹ به ۱۱ میلیارد تومان ارتقا پیدا کرده‌است که در جهت امور زیربنایی، اجرای پروژه‌های مرمت و بازسازی و نیز اهداف فرهنگی هزینه شود.

معرک‌نژاد همچنین تدوین طرح جامع عملیاتی این مجموعه با هدف مرمت و ساماندهی برنامه‌ها و طرح‌های فرهنگی- مذهبی براساس چشم‌اندازی صحیح و مشخص در مدت زمان دو سال، تورهای گردشگری، طرح بدنه‌سازی اطراف تخت‌فولاد اصفهان، طرح‌های ساماندهی خیابان بابارکن‌الدین و گذر گردشگری بهشت، طرح نورپردازی شبانه تخت‌فولاد را از برنامه‌های عمرانی سال‌جاری برای تخت‌فولاد اصفهان عنوان می‌کند.

وی معتقد است: چنین مکان‌های مقدس و دیدنی را ابتدا باید برای مردم عادی و ساکن آن شهر و سپس برای مردم کشور و در نهایت برای توریست‌های خارجی و جهان شناساند که در این زمینه نظرسنجی‌ها و جلسات و نیز تورهای بازدیدی برای تخت‌فولادشناسی برای مردم اصفهان درنظر گرفته شده‌است. لذا می‌توان در زمان‌هایی که گردشگری حضوری برای توریست‌های خارجی مهیا نیست تهدید و محدودیت‌ها را به فرصت تبدیل کرد و تورهای گردشگری مجازی زنده از طریق شبکه‌های مجازی راه‌اندازی کرد و مکانی همچون تخت‌فولاد اصفهان یا سایر گورستان‌های دیدنی ایران را جهانی کرد.

تخت فولاد با وادی‌السلام خواهرخوانده می‌شود

مدیر مجموعه فرهنگی- مذهبی تخت فولاد می‌گوید: پیشنهاد اولیه انعقاد قرارداد خواهرخواندگی وادی‌السلام، بزرگ‌ترین قبرستان دنیا در نجف و تخت‌فولاد اصفهان هم فراهم شده، اما هنوز به طور رسمی منعقد نشده‌است. به گفته معرک‌نژاد، اصفهان این ظرفیت را دارد که با وجود تخت فولاد به‌عنوان دبیرخانه شبکه گورستان‌گردی در اصفهان انتخاب و معرفی شود که در این زمینه هم مراوداتی با سایر کلانشهرها برای ایجاد شبکه‌ای‌کردن این مساله صورت گرفته‌است.

وی تفاهمنامه همکاری سه‌جانبه (سازمان فرهنگی شهرداری اصفهان، سازمان میراث‌فرهنگی با کمیته ملی موزه‌های ایران ایکوم، تفاهم همکاری تخت فولاد با جهاددانشگاهی جهت پروژه‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگی و نیز تفاهم‌نامه با مؤسسه کتابخانه و موزه ملی ملک و صداوسیما جهت معرفی تخت فولاد را یکی از اقدامات مهمی عنوان می‌کند که در حال انجام برای احیای این جاذبه تاریخی - مذهبی است.

معرک‌نژاد می‌گوید: برگزاری تورهای مجازی، دوره‌های آموزشی مجازی، ایجاد بازارچه کتب و انتشارات مجموعه، برگزاری دوره‌های گردشگری با موضوع گورستان‌گردی و معماری آرامگاه‌ها برای مخاطبان علاقه‌مند برگزار شده‌است.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۵۷۰۴

جدول عادی

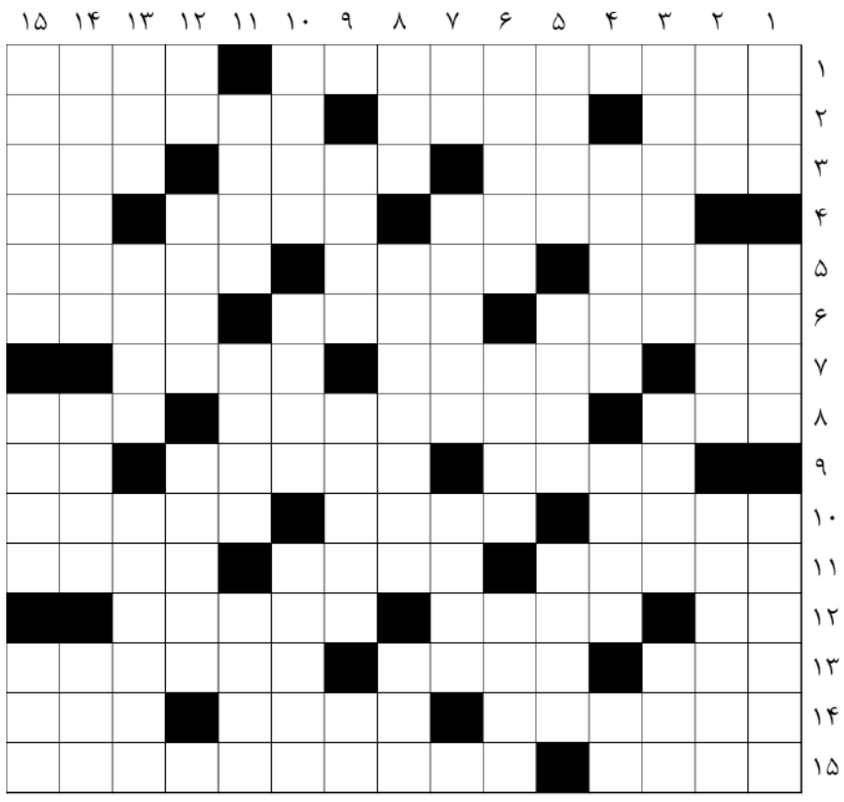

افقی: ۱) پادشاه غزنوی که لشکرکشی‌های گسترده به هند داشت- اقامت‌گزیده ۲) رفیق مشهدی- بسیار- قاره کریستف‌کلمب ۳) هنگام ظهر- ساقه برنج- محبت ۴) شیپور گوش میانی- زاری- پنج ترکی ۵) خبرگزاری ایتالیا- گیاه- کش‌لقمه ۶) چاره‌اندیشی- راه فرار- درجه‌دار اروپایی ۷) بله آلمانی- دانه خوراکی- شعبه‌ای از نژاد سفید ۸) تعداد دستگاه‌های موسیقی ایرانی- راهی مناسب برای حفظ منابع طبیعی- راه روشن ۹) استانی در سوریه- آبگوشت- درخت انگور ۱۰) وسیله‌ای برای حمل مصالح ساختمانی- می‌خورند و لنگر می‌اندازند!- ناگهانی ۱۱) هنرمند- ولگردی- ایشان ۱۲) تکرار حرفی- هدیه دادن- مالکیت چیزی را به دیگری واگذار کردن ۱۳) بلندترین قله زاگرس- اندام تعادل ماهی- تصویری که روی پرده نمایش داده شود ۱۴) داستانی نوشته جك لندن- رنج- چهره ۱۵) جانشین وضو- از اسناد بانکی برای برداشت مبلغ معینی از بانك‌های دیگر.

عمودی: ۱) از الفبا- آینده- ماهر ۲) گویشی در غرب ایران- پنبه‌زن- میوه ضدیبوست ۳) نام دو تن از پادشاهان سلسله صفوی- ظرف آشپزخانه- نام ۴) کتابی تألیف شیخ مرتضی انصاری- پرنده‌ای وحشی- دریا ۵) فخرفروشی- پول روسیه- پیشوا ۶) اندازه و مقدار- رهبر سرخ جامگان- پایتخت بنگلادش ۷) پاسخ به جدول- اسب خسروپرویز- همسایه چین ۸) هواپیمای جنگی- سلمانی- اراده ۹) حیوان صحرانورد- بلندترین قله دنیا- دوستی ۱۰) نقاش نامدار اسپانیایی- فراوان- به‌درستی که ۱۱) نزدیك‌بین- مقام و منزلت- شهری در انگلستان ۱۲) تلخ- احسان- قسمت‌های آغازین ۱۳) نماینده قانونی- چاق و سرحال- پایتخت ترکیه ۱۴) ماهر در دعوا- سوره صدوچهارم قرآن- روز عرب ۱۵) کشوری کوچك در اقیانوس آرام- جست‌وجوگر- خون‌بها.

جدول ویژه

افقی: ۱) نویسنده و شاعر نامدار ایتالیایی و خالق داستان زمین بومی- پرنده‌ای شبیه گنجشك ۲) زشت و مهیب- نمونك- قاضی تحقیق ۳) جانوری پستاندار از خانواده موش- سکه زر دوره هخامنشی- زنگ جرس ۴) دوستی خالص- فریاد بلند- چاشنی غذایی ۵) ثروت و دارایی- علت- غذای معروف ایتالیایی ۶) غیرمذهبی- سریع‌ترین حیوان- رهن‌دهنده ۷) ماه شاعرانه- بر پشت استر می‌نهند- زاویه کوچك‌تر از ۹۰ درجه ۸) نرم- کاخ پادشاهان صفوی در اصفهان و قزوین- مرد عرب ۹) کرم کدو- فرمان مغولی- حرف ندا ۱۰) پول خرد دوران اشکانیان- دام- فراوان‌ترین کربوهیدرات در طبیعت ۱۱) زنان برسر کنند- بدخلق و عصبی- ممکن ۱۲) طمع- شکرگزار- انجام کاری بیش از یك‌بار ۱۳) برکت سفره- گناهکار- درست و حسابی ۱۴) فاقد تازگی- فریاد و فغان- سال آذری ۱۵) زاییدن- کنایه از بسیار شجاع بودن است.

عمودی: ۱) گودال عمیق- پارچه‌ای لطیف- از علائم نگارشی ۲) از گناهان کبیره- نوعی کاغذ نامرغوب- شهری در ژاپن ۳) ایده‌آل- شجاع- تنه درخت ۴) از درجات نظامی- ارزیابی ذهنی- زیبایی قابل درك اما توصیف‌ناپذیر ۵) مانند- خوراك زائو- فریادرس ۶) رانکی- پهلوان تورانی شاهنامه- حیله‌گر ۷) صدمه- از ارتفاعات شمال تهران- درختی جنگلی با چوب سفید ۸) میخ در گویش عرب- از محبوب‌ترین داروهای گیاهی- اسب رستم ۹) میل و خواست قلبی- شعبده‌باز- شهر مدفن ستارخان ۱۰) بانگ شتر- چپ‌چشم- مثل هم ۱۱) گروه مجهز- همدم- از خلفای عباسی ۱۲) عدد قرن- کاربلد- پسر زیباروی بهشتی ۱۳) روز جشن- بیدار- بازبینی نوشته ۱۴) رهاشده از تعلقات دنیوی- نشسته- قصد ۱۵) ترسیده- پرتو نور تك‌رنگ- قهرمان داستان ایلیاد.

حل جدول عادی شماره ۵۷۰۳

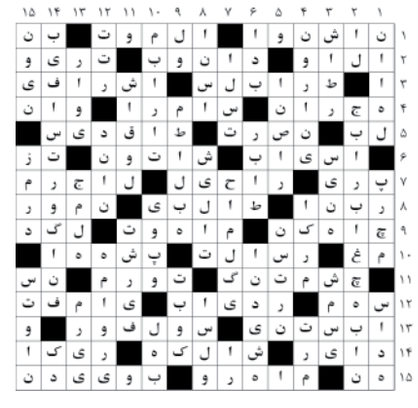
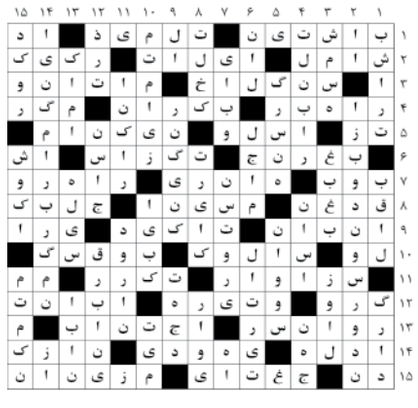
حل جدول ویژه شماره ۵۷۰۳